

CSÁK GÉZA VERSEI

Hazatérés

(1949)

Feküdtünk a hó alatt mélyen,
ruhánk habfehér — a cafat.
Szép homlokunk tiszta, redőtlen:
kinek a feje ép maradt.
Lelküink röpiült már eszelősen;
cibálta mint a vásznakat
a böjti szél, fújta erősen,
elkeveredtünk a felhőben,
de menni még nem volt szabad.

Hat éve múlt: százötven ember,
százötven? — inkább ötezer,
a hóba fült üveges szemmel
s mint pára mégis útra kelt.
Pétert János után repesni
buborékként hányta a föld:
sandán mosolygott valamennyi
s egymásnak is alig köszönt.

Csak néztem mily verdesve szálltak
fej és láb nélkül, katonák.
Összeborultak szétcikáztak;
bibicsapat leng így tovább
— ha szél űzi — a levegőben:
gondtalanul, csoportosan
partra ültek már az erőtlen
lelkek, susogva boldogan.

Jóska a Dnyeszter hús vizében
locsolta lőtt mély lábsebét,
mosolyogva dugta egészen
csuklóig bele a kezét.
Barnus fölé hajolt, hogy lássa
mily gyermeki a mosolygása, —
s mintha csak szállként húzna ki —
föl se nézett, lenyúlt barátja
a gyors habokkal játszani.

Néztem a sok meggörbült hátat
— röpiülni vágytak Istenem —
s bámultak a partról az ár vad
sodrába mind, csökönnyösen.
Zúgott a Dnyeszter vize lenn,
held ragyogott az éjszakán,
halál és köd fent silbakoltak
messze a mart erdős fókán.

Borsos Miklós illusztrációja

Februárban múlt el hat éve.
Így történt; mind az ötezer
kinek aznap buggyant a vére,
bagóért ingyen vezekelt.
Tíz század a mezőn itt szerte
hányta el fáradt csontjait,
fölkelt s furán elkeveredve
táborozott három napig.

Katonák mindig jól mulatnak,
az heverészett, ez hegedült.
Delén gethes télvégi napnak
sípszóra mind szakaszba gyűlt.
Őrmesterek parancsszavára
léptünk, hajtott fejjel, vigyázva.
Nyugatra felszakadt az ég:
befogadta a felhőtábor
— s röpiült már mind „hahó”, magától —
a halott katonák menetét.

Csillagszemöldökü

BM.

A kék ég most a vízbe lóg le.
Nincsen határvonal.
Borzolatlan a csillogása,
megfeszül sima húros háta,
megpendíti a hal.
Piros szemü, kék uszonyú,
holdas fehér hasú.

Lidérc, hogy köd vagy víz lebeg
a föld felett s ég alatt,
s megkettőzi káprázatón
a vitorlaszárnyakat.
Vitorla kék, fehér, kemény
riasztja a halat.
A víz alatt, kék víz alatt,
szőke mély víz alatt.

Piros szemü, kék uszonyú,
holdas fehér hasú.
Hátadon zöld izamos hártya,
csillag szemöldökü.
Aki magános milyen árva.
Villanj felém egy csillanásra.
Fejünk így legyen összezárva,
— aki magános milyen árva.
Egyedül iszonyú!

Borsos Miklós illusztrációja

Élet és Evangélium

A PÉLDA CSODÁJA

„Néha úgy érzem: ez szép nap volt, bár semmi különös nem történt. Köszönd te is a pillanatot, melyben igaz magaddal voltál azonos, de még inkább, ha mások közt lehettél példa.”

Örömeink című versében írja ezeket a nagyon egyszerű és nagyon szép sorokat Keresztúry Dezső, aki „emberi nyelven” olyan sok fontos evangéliumi igazságot tett szavá a verseiben. Valóban: nem öröm-e, ha *adhatunk* valamit, ami nem teher, udvariasságból elfogadott és megőrzött jelkép, hanem csakugyan hasznos része lesz azok életének, akiket szeretünk? S minden ajándék közt nem legnagyobb, leghasznosabb-e a *példa*?

Sok más válságtünet közt életünkre, korunkra jellemző a *példaadás válsága* is. Az iskolák magatartás-osztályzatában a legjobb minősítés: a „*példás*”. Vajon a diákok közül hányan

tartják valóban példa-értékűnek azok életét, egyéniségét, vagy — legyünk szerényebbek — legalább iskolai viselkedését, akiknek magatartását a konferencia „*példás*”-nak jelenti ki? S mi a nagyobb baj — most már nem az iskolában, hanem az „*életben*” —: az-e, hogy nemegyszer példának kiáltódik ki olyasmi, ami igazában csak „*kirakat*”, esetleg rosszra-is-rest mafláság, vagy hogy a *jó* elveszítette vonzóerejét, s példa-értéke, közvélemény-alakító hatalma sokszor inkább a *rossznak* van, vagy hogy aki *jót* tesz, az — gyávaságból, szerénykedésből, önzésből — többnyire *rejtve* teszi, és nem vállalja a példaadás legalábbis kétértelmű dicsőségét-örömét? Ezek a jelenségek nyilván összefüggenek egymással, egymást erősítik, „*bűvös körükből*” nem könnyű kitörni.

Ugyanakkor meghökkentő, hogy az élet minden területén, de kivált a fiatalság körében mennyire *hiánycikk* a *jó példa*. Folyóiratok, újságok gyakran írnak a fiatalság erkölcsi szemléletének alakulásáról. Magunk is sok